

ELTE MeKri

Az empirikus társadalomkutatás adatminőségi
kritériumrendszerének lehetőségei

Szeitl Blanka – **Katona Eszter**
ELTE TáTK, ELTE Survey Methods Room
2025. 11. 05.

Motiváció

1. Jelentős igény van az adat- vagy tapasztalat alapú döntéshozatalra a piaci és az akadémiai szektorban egyaránt

2. A legtöbb jelenségről eredményeket, számokat szeretnénk látni, amik alapján:

- a) következtetéseket tudunk levonni, vagy
- b) előre tudunk jelezni bizonyos jelenségeket

→ Ehhez adatokra van szükségünk:

- jó, megbízható adatokra
- amik tényleg jól tükrözik a jelenséget

DE! Nem egyszerű eldönteni egy adatforrásról, hogy minőségi szempontból mennyire felel meg bizonyos kritériumoknak.

Pilot projekt: ELTE MeKRI (ELTE Megbízhatósági Kritériumrendszer)

Adatok és felhasználók:

- adatok: survey/kérdőív,
- felhasználók: kutatókra

A pilot kutatás célja: könnyen kezelhető szempontrendszer

- adatforrások minőségének megítélése
- megbízható adatgyűjtés tervezése

Háttér

- Az empirikus társadalomkutatáson belül **egyre erősebb a kérdőíves (survey) adatok jelenléte** (Stefkovics et al., 2023);
- Éves szinten átlagosan **3 millió kérdőív** (KSH, 2021)
- Átalakuló technológiai környezet: egyre **könnyebb adatgyűjtést végezni**, de ezek egyre gyengébb minőségűek (Szeitl – Fellner, 2023)
- **3,000-5,000 főt tesz ki az adatokkal dolgozó kutatók csoportja**
→ nekik szeretnénk segíteni

Korábbi kutatások (TinLab)

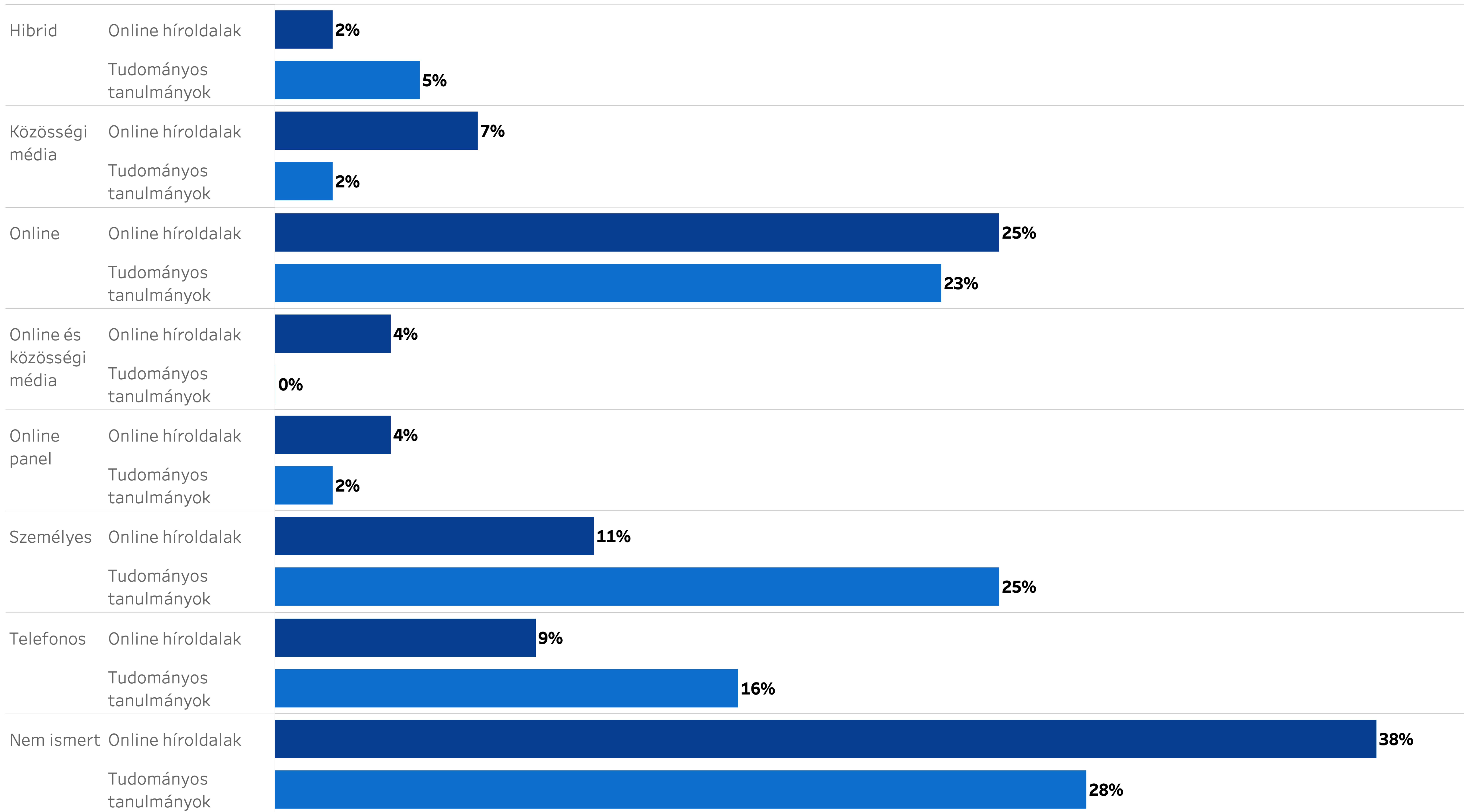
- Tartalomelemzés: az online hírekben és a tudományos cikkekben megjelenő kérdőíves adatokat milyen minőségűnek sorolhatjuk be

→ a tudományos sztenderdek klasszikus nemzetközi szempontjai szerint

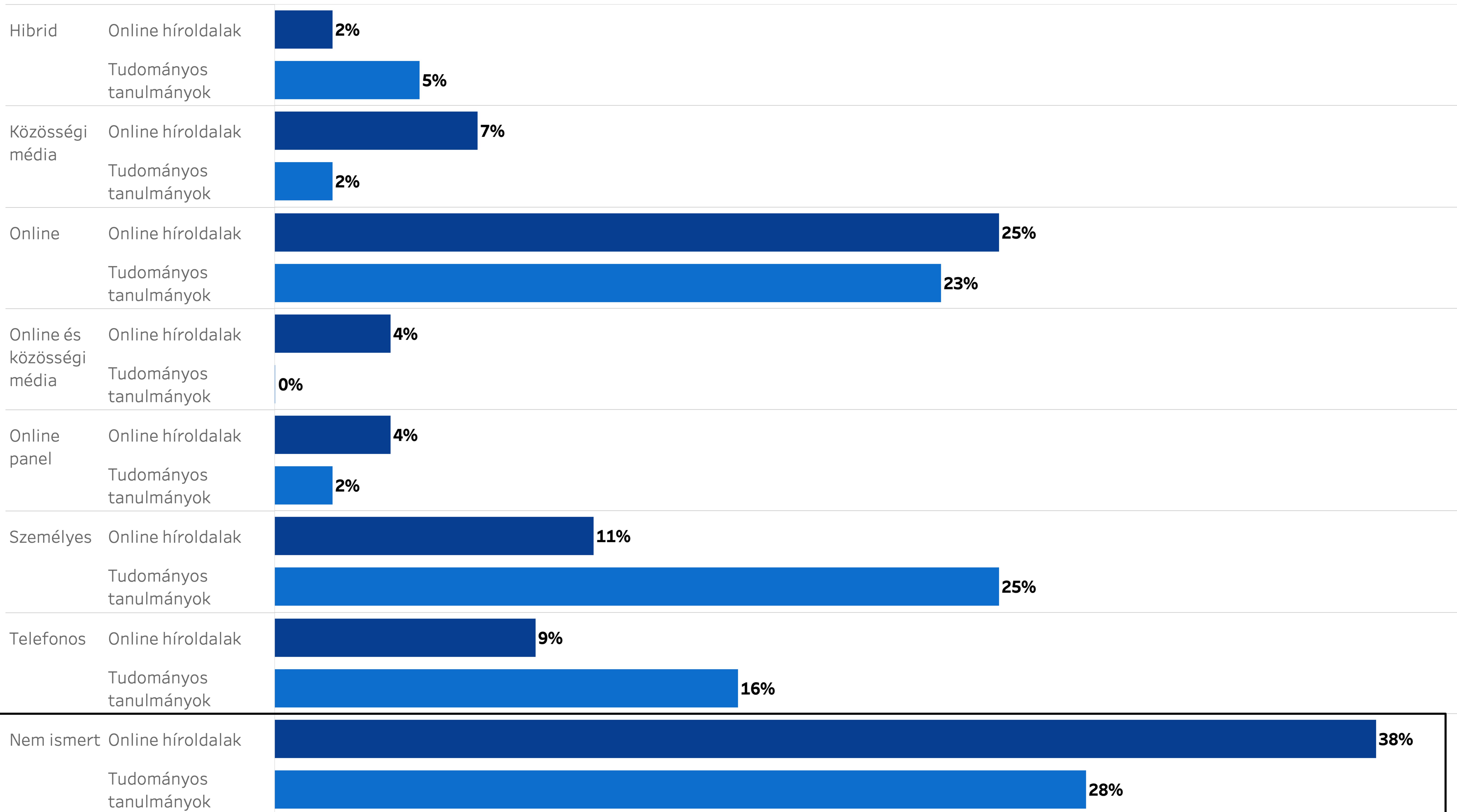
Többféle szempont:

- adatok mintavétele
- elemzés módszere
- adatfelvételi dizájn

Adatfelvételi dízájn

Adatfelvételi dízájn

A projekt célja

Mik a legfontosabb minőségi kritériumok, amiket ismerni kell ahhoz, hogy egy kutató el tudja dönteni, hogy egy adatforrás megbízható-e, vagy sem?

Módszerek

- **Nemzetközi jó gyakorlatok vizsgálata:** American Association of Public Opinion Research (AAPOR) és European Society of Opinion and Marketing Research (ESOMAR);
- Q1 minősítésű nemzetközi **folyóiratok módszertani kritériumrendszerének** összegyűjtése;
- **Szakértői interjúk** hazai survey módszertani kutatókkal és hazai folyóiratok szerkesztőivel;
- **Cél:** Kiértékelő felület első verziója

INTERJÚ VEZÉRFONÁL

TÉMAKÖR	KÉRDÉS	INFORMÁCIÓK
Rapport	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bemutatkozás 2. Kutatás ismertetése 3. Interjúszituáció felvezetése (mi a célja, meddig tart) 4. Diktafon; Anonimitás és adatvédelem 	
Bemutatkozás	Szeretnék megkérni, hogy mutakozz be!	Pozíció Hol, mit csinálsz? Mennyit foglalkozol survey adatokkal?
Adatminőség és torzítás	Mit jelent nálad adatminőség és torzítás-kockázat? Mely alkomponensek fontosak?	Mit gondolsz a következőkről? - validitás, reprezentativitás, - átláthatóság, befolyásoltság stb.
Publikálás	Milyen típusú adatokat publikálsz? Mennyire központi szerepel az adat a publikációs gyakorlatodban (elmélet/empíria aránya)? Mi az a minimum, ami alatt nem publikálnál/használnál közvéleménykutatást?	Publikálási gyakorlat: mire kell figyelned szerzőként? Publikálási gyakorlat: mire kell figyelned reviewer-ként/opponensként? Folyóiratok elvárásai és az ezzel kapcsolatos kritikák. mennyire reálisak ezek az elvárások? Kritikus pontok.
Adatminőség	Sorold fel a 5–7 legkritikusabb tényezőt, amelyek javítják vagy rontják a minőséget. Képzeld, minden tényező a legrosszabb szinten áll. Melyik javítása adná a legnagyobb minőségi ugrást? Mi a második?	Milyen az ideális minőségű adat? Milyen tényezők kapcsolódnak a kutatási kérdéshez? A mintához, vagy egyéb statisztikai aspektushoz? Magához a méréshez? Van konkrét jó gyakorlat, amivel találkoztl?
Aktuális kihívások	Mi a legkisebb válaszarány, amit valószínűségi mintánál még elfogadhatónak tartasz, ha minden más kiváló? Mit gondolsz az online paneleken keresztül gyűjtött adatokról?	Van-e a válaszadási arány esetében különbség az egyes adatgyűjtési módok esetében? Érdemes specifikálni?
A MekRi	Egy olyan oldalon dolgozunk, ahol egy adatot felhasználó kutató bizonyos szempontok szerint tud	Vélemény a koncepcióról. Mennyire használnád ezt?

Eredmények

Problématérkép: első lépés az információhiány megszüntetése és adatfelvevők motiválása az minőségi szempontok nyilvánosságra hozására.

Igényfelmérés:

- MSc és PhD hallgatók, fiatal kutatók;
- Témavezetők, opponensek: szakdolgozati követelményrendszer;
- Pályázatokat kiírók és bírálók: bírálati szempontrendszer, disszeminációs követelmények;
- Folyóirat szerkesztők és cikkeket bírálók: konkrét követelményrendszer

ELTE MEKRI

A MEKRI lehetőséget kínál kutatók, piaci szereplők vagy magánszemélyek számára arra, hogy egy tervezett vagy már lezajlott adatfelvétel szakmai minőségét és megbízhatóságát független szakértőkkel értékeltesék.

Különösen hasznos lehet:

- kutatási projektek előkészítésekor, hogy biztos alapokon nyugodjon az adatgyűjtés;
- már meglévő adathalmazok elemzésekor, hogy az elemzéshez felhasznált adatok minősége ellenőrizhető legyen;
- üzleti döntéstámogatás esetén, ahol kritikus az adatok megbízhatósága;
- pályázati, tudományos vagy szakmai publikációkhoz, ahol elvárás a megfelelő adatminőség.

Vizsgált populáció

ismert

Mintavétel módja

ismert

Mintaelemszám

ismert

Adafelvétel módja

nem ismert

Adatgyűjtés dátuma

nem ismert

Válaszadási arányok

nem ismert

Súlyozási módszer

nem ismert

ÉRTÉKELÉS

3 pont

MINŐSÍTÉS

Az értékelési szempont jellemzője

Mintavétel módjának jellemzője

A mintavétel módja határozza meg, hogy kik kerülhetnek be a kutatásba, és milyen mértékben tekinthető az eredmény reprezentatívnak a célpopulációra. Ha nem ismert, hogyan választották ki a válaszadókat (például véletlen, rétegzett, kvótás vagy önkényes módon), akkor nehéz megítélni, hogy az adatok mennyiben tükrözik a teljes népességet. A mintavételi eljárás ismeretének hiánya torz következtetésekhez vezethet és az is elképzelhető, hogy a társadalom bizonyos szegmensei teljes egészében hiányoznak a mintából.

ELTE MEKRI

A MEKRI lehetőséget kínál kutatók, piaci szereplők vagy magánszemélyek számára arra, hogy egy tervezett vagy már lezajlott adatfelvétel szakmai minőségét és megbízhatóságát független szakértőkkel értékeltesék.

Különösen hasznos lehet:

- kutatási projektek előkészítésekor, hogy biztos alapokon nyugodjon az adatgyűjtés;
- már meglévő adathalmazok elemzésekor, hogy az elemzéshez felhasznált adatok minősége ellenőrizhető legyen;
- üzleti döntéstámogatás esetén, ahol kritikus az adatok megbízhatósága;
- pályázati, tudományos vagy szakmai publikációkhoz, ahol elvárás a megfelelő adatminőség.

Vizsgált populáció

ismert

Mintavétel módja

ismert

Mintaelemszám

ismert

Adafelvétel módja

ismert

Adatgyűjtés dátuma

ismert

Válaszadási arányok

ismert

Súlyozási módszer

ismert

ÉRTÉKELÉS

7 pont

MINŐSÍTÉS

0 1 2 3 4 5 6 7

Az értékelési szempont jellemzője

Mintavétel módjának jellemzője

A mintavétel módja határozza meg, hogy kik kerülhetnek be a kutatásba, és milyen mértékben tekinthető az eredmény reprezentatívnak a célpopulációra. Ha nem ismert, hogyan választották ki a válaszadókat (például véletlen, rétegzett, kvótás vagy önkényes módon), akkor nehéz megítélni, hogy az adatok mennyiben tükrözik a teljes népességet. A mintavételi eljárás ismeretének hiánya torz következtetésekhez vezethet és az is elképzelhető, hogy a társadalom bizonyos szegmensei teljes egészében hiányoznak a mintából.

**Azonos cél, más közönség:
surveyanatomia.elte.hu**

Survey Anatómia – Közérthetően a közvéleménykutatásról

Köszönjük a figyelmet!

Irodalom

- Stefkovics Ádám, Szabari V., Batiz K., Bukovics B., Pavalacs A., Tariska A., & Zenovitz L. (2023). Szociológiai tudástermelés Magyarországon 1971 és 2021 között: Hat társadalomtudományi folyóirat szisztematikus áttekintése. *Szociológiai Szemle*, 33(2), 4-28. <https://doi.org/10.51624/SzocSzemle.2023.2.1>
- Központi Statisztikai Hivatal (KSH, 2021). Magyarország számokban online kiadvány
- Szeitl, B., & Fellner, Z. (2023) Kis hiányból nagy hiba: Internetes kérdőíves adatgyűjtésekből származó becslések torzítása a magyar lakosság jellemzői alapján. *Socio.hu Társadalomtudományi Szemle*, 13(3), 1–19. <https://doi.org/10.18030/socio.hu.2023.3.1>